

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний економічний університет
Факультет фінансів
Кафедра фінансів ім. С.І. Юрія

*Другі наукові читання
пам'яті С.І. Юрія*

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

м. Тернопіль, 28 листопада 2016 р.

Тернопіль
ТНЕУ
2016

ББК 65.261
УДК 336
Д 76

Збірник наукових праць розглянуто та рекомендовано до друку на засіданні кафедри фінансів ім. С.І. Юрія ТНЕУ (протокол №7 від 22 листопада 2016 р.).

ВІДПОВІДАЛЬНА ЗА ВИПУСК:

Кириленко О.П. – завідувач кафедри фінансів ім. С.І. Юрія ТНЕУ, д.е.н., професор.

УКЛАДАЧІ:

Письменний В.В. – доцент кафедри фінансів ім. С.І. Юрія ТНЕУ, к.е.н., доцент;

Максимчак Б.В. – економіст наукового журналу «Світ фінансів».

Д 76 **Другі наукові читання** пам'яті С.І. Юрія: збірник наук. праць / За ред. д.е.н., проф. О.П. Кириленко. – 28 лист. 2016 р., м. Тернопіль. – Тернопіль: ТНЕУ, 2016. – 184 с.

У збірнику наукових праць висвітлено наукові погляди українського педагога і вченого-економіста С.І. Юрія, а також обґрунтовано власні думки щодо актуальних питань фінансової теорії та практики. Представлені матеріали заслуговуватимуть на увагу науковців, викладачів, студентів і фахівців-практиків.

**ББК 65.261
УДК 336**

За редакцію та достовірність матеріалів, розміщених у збірнику наукових праць, несуть відповідальність автори.

© ТНЕУ, 2016.

4) Відсутність кадрового потенціалу об'єднаної територіальної громади здійснювати повноцінно та в повному об'ємі функції фінансових органів.

Враховуючи вищевикладене, з метою удосконалення системи об'єднаних територіальних громад пропонуємо:

– розробити формульний підхід до розрахунку міжбюджетних трансфертів між бюджетом об'єднаної територіальної громади і районним бюджетом щодо надання вторинного рівня медичної допомоги;

– запровадити механізм приєднання громад до об'єднаних територіальних громад або громад, які визнані спроможними, за спрощеною процедурою;

– затвердити перспективні плани формування спроможних громад всіх областей. Позбавити обласні ради функції затвердження перспективних планів з передачею цієї функції Кабінету Міністрів України.

Русін В.М.

*К.е.н., доцент кафедри фінансів ім. С.І. Юрія
Тернопільського національного економічного університету*

ПІДВИЩЕННЯ МІНІМАЛЬНОЇ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ У 2017 РОЦІ: НАСЛІДКИ ДЛЯ ГРОМАДЯН

Життєвий рівень населення тісно пов'язаний із політикою оплати праці. Доходи громадян у вигляді заробітної плати в свою чергу є важливими для розвитку економіки в цілому, оскільки їхнє реальне зростання зумовлює зростання платоспроможного попиту, а відповідно і доходів підприємств. Тому, очікувати реального зростання заробітної плати без інфляційних процесів можна лише тоді, коли зростає продуктивність праці на підприємствах та у національній економіці загалом.

Мінімальний розмір заробітної плати у переважній більшості країн світу є одним із найголовніших видів державних соціальних гарантій населенню. В Україні на законодавчому рівні визначення терміну «мінімальна заробітна плата» закріплене у ст. 95 «Кодексу законів про працю України» та 3 Закону України «Про оплату праці» і

тракується як законодавчо встановлений розмір заробітної плати за просту, некваліфіковану працю, нижче якого не може провадитися оплата за виконану працівником місячну, а також погодинну норму праці (обсяг робіт) [1; 2].

Встановлення мінімального рівня заробітної плати на законодавчому рівні сьогодні є одним з найважливіших елементів державного регулювання. Розмір мінімальної заробітної плати згідно ст. 40 Бюджетного кодексу України визначаються Законом «Про Державний бюджет України» [3]. Таким чином, розмір мінімальної заробітної плати в Україні встановлюється Кабінетом Міністрів України та затверджується Верховною Радою України при прийнятті Закону України «Про Державний бюджет України» на відповідний бюджетний період (рік).

15 вересня 2016 р. Кабінетом міністрів України у Верховну Раду було подано Проект Державного бюджету України на 2017 р, в якому передбачалось підняття мінімальної заробітної плати до 1600 грн. [4]. Однак, 26 жовтня цього ж року Прем'єр-міністр України на засіданні уряду анонсував зростання мінімальної заробітної плати до 3200 грн. Як наслідок, 3 листопада 2016 р. до Верховної Ради України подано доопрацьований Проект Державного бюджету України на 2017 р., ст. 8 якого з 1 січня 2017 р. мінімальну заробітну плату у місячному розмірі визначено на рівні 3200 грн.

Дане рішення щодо такого стрімкого зростання мінімальної заробітної плати науковці і практики охарактеризовують по різному, окреслюючи як плюси, так і мінуси. Якщо говорити про наслідки для громадян, то з плюсів, варто все ж таки відзначити зростання доходів для працюючих громадян. Однак не так усе просто. Підвищення зарплат торкнеться в основному низькооплачуваних працівників. Розмір мінімальної заробітної плати за місяць на рівні 3200 грн. у доларовому еквіваленті становить 120 дол., що менше 4 дол. на день. За оцінками різних Міжнародних інститутів менше 5 дол. на день – це рівень бідності.

Оплата праці працівників установ і організацій, що фінансуються з бюджету здійснюється на основі тарифної системи, яка включає: тарифні сітки, тарифні ставки, схеми посадових окладів і тарифно-кваліфікаційні характеристики. Згідно норм ст. 96 «Кодексу законів про працю України» та 6 Закону України «Про оплату праці» тарифна система оплати праці використовується для розподілу робіт залежно від їх складності, а працівників – залежно від їх кваліфікації та за

розрядами тарифної сітки. Вона є основою формування та диференціації розмірів заробітної плати. Так, тарифна сітка (схема посадових окладів) формується на основі тарифної ставки робітника першого розряду, яка встановлюється у розмірі, що перевищує законодавчо встановлений розмір мінімальної заробітної плати та міжкваліфікаційних (міжпосадових) співвідношень розмірів тарифних ставок (посадових окладів) [1; 2]. Однак Урядом пропонується відв'язати тарифну ставку робітника першого розряду від мінімальної заробітної плати та встановити її в розмірі 1600 грн.

Єдина тарифна сітка розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери містить 25 тарифних розрядів. Посадові оклади за єдиною тарифною сіткою на 2016 р. на кінець року будуть менші 3200 грн. лише у розрядах з 1 по 13. Таким чином працівникам з 14 по 25 тарифний розряд не варто очікувати на суттєве збільшення окладу у 2017 р. Отже, таким чином можна констатувати, що відбудеться певна «зрівнялівка», посадові оклади працівників з 1 по 11 тарифний розряд будуть встановлені на рівні 3200 грн. Як наслідок, окремі фахівці з вищою освітою отримуватимуть заробітну плату на рівні дворника, сторожа, прибиральниці тощо.

Варто відзначити, що згідно чинного законодавства посадові оклади окремих категорій службовців визначаються у мінімальних зарплатах. Для прикладу, посадовий оклад судді місцевого суду встановлено у розмірі 10 мінімальних зарплат. Урядом пропонується у 2017 р. скасувати таку прив'язку. Тому, для таких категорій службовців також не варто очікувати на суттєве збільшення посадових окладів у 2017 р.

Щодо зарплат у приватному секторі, то можна стверджувати, що не усі роботодавці будуть готові на таке різке підвищення зарплат. Незважаючи на гучні заяви посадовців про детінізація бізнесу все ж таки може відбутись поглиблення тінізації заробітних плат. В іншому випадку в приватному секторі збільшення рівня мінімальної заробітної плати працівників може бути перекладено на собівартість вироблених ними товарів чи послуг, і як наслідок, призвести до здорожчання товарів і послуг. В даному випадку наслідки для громадян від такого підвищення мінімальної заробітної плати будуть негативні, оскільки проявлять себе пізніше через зростання показників інфляції.

Різде підвищення рівня мінімальної заробітної плати також вплине громадянам на можливості отримати субсидії. Однак, з іншої сторони, для держави зменшаться витрати на субсидії, оскільки зменшиться кількість одержувачів субсидій. Зекономлені кошти можна буде направити на фінансування цього ж підвищення рівня мінімальної заробітної плати у бюджетній сфері.

Рішення про різке підвищення мінімальної заробітної плати також вплине і на податкове навантаження, оскільки ставки окремих податків і зборів розраховуються виходячи з розміру мінімальної заробітної плати станом на 1 січня звітного року, зокрема, єдиного податку, податку на нерухомість, збору з місць парковки транспортних засобів тощо. Оскільки мінімальна заробітна плата зросте у двічі, то і для платників єдиного податку 1 та 2 групи ставка зросте у двічі, оскільки рохраховується виходячи із розміру мінімальної заробітної плати. Знову ж таки ці витрати будуть перекладені на собівартість товарів і послуг, які виробляють та надаються підприємцями, що перебувають на спрощеній системі оподаткування, що призведе в подальшому до росту цін на ці товари і послуги. Власникам нерухомості, яка підлягає обкладенню податком на нерухомість доведеться сплачувати більші суми. Зросте і плата за видачу ліцензії на провадження певних видів господарської діяльності. Збільшаться і окремі штрафи, які також розраховуються виходячи із розміру мінімальної зарплати. Ставки судового збору також зростуть.

З 1 січня 2017 р. вдвічі зросте різниця між мінімальною заробітною платою та прожитковим мінімумом. Отже, соціальні виплати, які залежать від прожиткового мінімуму залишаться незмінними, а доходи зростуть лише у працюючих осіб. Розмір пенсій так стрімко як і мінімальна заробітна плата не зросте. Таким чином, доходи найбільш незахищених верств населення не зростуть.

Підвищення рівня мінімальної заробітної плати з 1 січня 2017 р. дозволить державі закумуляувати у бюджеті держави та у місцевих бюджетах більші обсяги доходів, зокрема від сплати податку на доходи фізичних осіб, єдиного податку, податку на нерухомість, судового збору, окремих штрафів. Підвищення удвічі мінімальної зарплати дозволить збільшити надходження єдиного соціального внеску, в результаті чого зменшиться дефіцит Пенсійного фонду України. Відповідно зменшаться і видатки з державного бюджету на покриття дефіциту Пенсійного фонду, і відповідно, з'являться

додаткові ресурси для підняття мінімальної заробітної плати у бюджетній сфері.

Отже, підсумовуючи вище викладене, можемо стверджувати, що запропонований механізм підвищення мінімального рівня заробітної плати в Україні з 1 січня 2017 р. в кінцевому результаті для громадян може бути досить непередбачуваним, однак більш імовірно матиме більш негативні, аніж позитивні наслідки. Частина більш кваліфікованих робітників отримуватимуть заробітну плату на рівні менш кваліфікованих. Оскільки суттєвого зростання виробництва в країні не спостерігається, то не варто очікувати зростання заробітної плати без інфляційних процесів. Категорії найбільш незахищених верств населення ще більше збідніють в наслідок суттєвого збільшення різниці між мінімальною заробітною платою та прожитковим мінімумом. Проблему бідності громадян в Україні даний захід не вирішить, оскільки значна частина населення отримуватиме заробітну плату на рівні мінімальної (до 4 дол. на день), що за оцінками Міжнародних інститутів на рівні бідності.

Література:

1. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 №322-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
2. Закон України «Про оплату праці» від 24.03.1995 №108/95-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>.
3. Бюджетний кодекс України, від 08.07.2010 №2456-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
4. Проект Закону про Державний бюджет України на 2017 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=60032.